

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Temat

Zarządzanie budżetem domowym -
dobre praktyki

Anna Jędrzychowska

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Data: 11 marca 2024 r.

Organizatorzy

Plan

1. Finanse gospodarstw domowych
2. Budżet domowy
3. Wpływy i wydatki
4. Cele finansowe
5. Konstruowanie budżetu

Co to gospodarstwo domowe?

Porozmawiajmy 😊

Tabela 1. Elementy definicji gospodarstwa domowego w wybranych krajach Unii Europejskiej i krajach stowarzyszonych

Kraj	Gospodarstwo domowe definiowane z uwzględnieniem osób dzielących:			
	miejsce zamieszkania	wydatki	dochód	więzy rodzinne i/lub emocjonalne
Austria	X	X		
Belgia	X	X		
Bułgaria	X	X	X	
Dania	X	X	X	
Estonia	X	X	X	
Finlandia	X	X	X	
Francja	X			
Grecja	X	X		
Hiszpania	X	X		
Holandia	X	X		
Irlandia	X	X		
Litwa	X	X	X	X
Luksemburg	X	X		
Łotwa	X	X	X	X
Malta	X	X		
Niemcy	X	X	X	
Polska	X	X	X	
Portugalia	X	X		
Republika Czeska	X	X		
Rumunia	X	X	X	
Słowacja	X	X		
Słowenia	X	X	X	
Szwecja	X	X	X	
Turcja	X	X	X	
Węgry		X	X	
Wielka Brytania		X		
Włochy	X	X	X	X

Źródło: Na podstawie: *Household Budget Surveys in the EU Methodology and Recommendations for Harmonisation – 2003*, European Commission, Luxembourg 2003, s. 17, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/Annexes/hbs_esms_an2.pdf [data dostępu 30 października 2012]; *Household Budget Survey in the Candidate Countries. Methodological Analysis 2003*, European Communities, Luxembourg 2004, s. 24, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/Annexes/hbs_esms_an3.pdf [data dostępu 25 grudnia 2013].

Decyzje finansowe

Każde gospodarstwo domowe dąży do takiego wydatkowania swoich dochodów, które zapewnia mu **maksymalne zadowolenie** lub **maksymalną użyteczność** płynące z nabytych dóbr. Dochody gospodarstw domowych są ograniczone w stosunku do ich potrzeb. Pojawia się wówczas problem racjonalnego wyboru, który maksymalizowałby użyteczność.

Decyzje finansowe

Gospodarstwa domowe kierują się w swych decyzjach wysokością płac, cen, procentów, dywidend, rent, podatków oraz tradycją, nawykami i upodobaniami noszącymi nazwę **indywidualnych preferencji konsumenta**.

Wybory dokonywane są zarówno pod wpływem czynników **obiektywnych** jak i czynników **subiektywnych**, zależnych od woli członków gospodarstwa domowego.

Budżet gospodarstwa domowego

Budżet:

- stanowi kluczowe narzędzie w procesie zarządzania finansami gospodarstwa domowego,
- co do zasady jest zestawieniem wpływów i wydatków gospodarstwa domowego,
- określa i determinuje spektrum przyszłych możliwości finansowych,
- powinien być prowadzony równoległe z bilansem.

Budżet gospodarstwa domowego

Podstawowe źródła wpływów środków pieniężnych to:

- praca najemna (umowa o pracę/zlecenie/dzieło)
- gospodarstwo rolne
- praca na własny rachunek (samozatrudnienie, wolny zawód)
- dochód pasywny z wynajmu/dzierżawy majątku
- ubezpieczenia społeczne
- wpływy socjalne (np. 800+)
- pozostałe

Budżet gospodarstwa domowego

Zmiany w czasie

W kompleksowym planie finansowym ścieżkę kariery uwzględniamy poprzez:

- stałe tempo wzrostu płac
- podwyżki skokowe.

Ważne aby podwyżki skokowe związane z awansem, nie były „życzeniem” ale wynikały z:

- już podjętych działań podnoszących kompetencje (studia, szkolenia itp.)
- wynikały z kultury organizacyjnej pracodawcy
- wynikały z sformalizowanej ścieżki rozwoju zawodowego, która występuje w niektórych zawodach (np. nauczyciel, lekarz)

Podwyżki skokowe nie powinny być uwzględniane w horyzoncie dłuższym jak 5 lat.

Budżet gospodarstwa domowego

Przykład:

Anna i Piotr

Jaka kariera ich czeka? Ona chciałabym za 7 lat być już na wyższym stanowisku i zarabiać 10 000 zł (netto). Jan jest na 2 roku inżynierii (zaocznej, czesne - płaci pracodawca), firma za 2 lata planuje mocną ekspansję na rynek hiszpański i portugalski. Jan jest poważnym kandydatem do objęcia stanowiska związanego z tym projektem (ma też skończony licencjat z zarządzania kadrami). Z rozmów z przełożonymi stanowisko kierownicze objąłby w roku 2025, a jego pensja wyniosłaby 14 000 zł (netto).

Chcieliby mieć 3 dzieci, pierwsze za około 4 lata. Planują również kupno domu pod Wrocławiem (ok. 100 metrów, 2 garaże, ogród).

Budżet gospodarstwa domowego

Wydatki mogą być związane bezpośrednio z aktywnością ekonomiczną gospodarstwa domowego lub być konsekwencją innych zdarzeń lub decyzji.

Dlatego podstawowy podział wydatków jest następujący:

- wydatki konsumpcyjne
- wydatki specjalne

Budżet gospodarstwa domowego

Wydatki **konsumpcyjne** najczęściej wynikają z konieczności zaspokojenia podstawowych potrzeb gospodarstwa domowego.

Dzieli się je na:

- stałe

- koszty utrzymania (w szczególności żywność, odzież, obuwie, transport itp.)
- czynsz i opłaty domowe (media, Internet, telefon, itp.)
- obciążenia kredytowe

- okazjonalne (niekonieczne jednorazowe)

- wydatki na rozrywkę
- wydatki na hobby
- wyjazdy i podróże
- prezenty świąteczne, urodzinowe

Wydatki **specjalne** to najczęściej wydatki na zakup dóbr trwałego użytku lub pokrycie szkód i strat, które pojawiają się nieplanowane.

Budżet gospodarstwa domowego

Konsumpcja indywidualna i wspólna

konsumpcja	Jedzenie	dojazdy + koszty auta	zdrowie i uroda	odzież i ubrania	czynsz, media, śr. czystości	hobby i wakacje
razem	800,00 zł	400,00 zł	300,00 zł	250,00 zł	800,00 zł	200,00 zł
Anna	350,00 zł		200,00 zł	150,00 zł	100,00 zł	100,00 zł
Piotr	450,00 zł	300,00 zł	100,00 zł	100,00 zł	150,00 zł	100,00 zł
wspólne		100,00 zł			550,00 zł	
% Anna	44%	25%	67%	60%	81%	50%

Budżet gospodarstwa domowego

Konsumpcja gospodarstwa domowego zmienia się w czasie życia gospodarstwa domowego. Na wzrost wydatków na poszczególne kategorie mogą mieć wpływ głównie trzy czynniki:

- wzrost cen (inflacja)
- podnoszenie lub obniżanie standardu życia
- potrzeby życiowe (np. wzrost wydatków na zdrowie w podeszłym wieku)

Planowanie finansowe

Planowanie finansowe jest **procesem** prowadzącym do realizowania celów finansowych gospodarstwa domowego poprzez właściwe zarządzania finansami.

Dzięki niemu można zobaczyć „**szeroki obraz**” sytuacji finansowej gospodarstwa domowego. Szeroki ze względu na obszary i czas.

Przyczynia się do efektywniejszego wykorzystanie środków finansowych gospodarstwa domowego.

Plan finansowy

Kompleksowy plan finansowy powinien być tworzony na całe życie gospodarstwa domowego i obejmować cały cykl życia gospodarstwa domowego, które można podzielić na trzy główne etapy:

- gromadzenie majątku – budowania bogactwa
- ochrona majątku
- dystrybucja majątku – emerytura

Planowanie finansowe

Składowe procesu planowania finansowego:

1. ocena sytuacji finansowej gospodarstwa domowego
2. **określenie potrzeb i celów finansowych**
3. budowa kompleksowego planu finansowego
4. wdrożenie kompleksowego planu finansowego
5. ocena realizacji i (jeśli zajdzie taka potrzeba) rewizja kompleksowego planu finansowego

Cele finansowe

Cele finansowe są specyficznymi celami, które mają być osiągnięte w całym cyklu życia gospodarstwa domowego

Cele finansowe powinny być SMART:

Konkretne	(<i>Specific</i>)
Mierzalne	(<i>Measurable</i>)
Osiągalne	(<i>Attainable</i>)
Realistyczne	(<i>Realistic</i>)
Określone w czasie	(<i>Time Bound</i>)

Cele finansowe

Dygresja – oszacowanie wartości celu finansowego

Wychowanie dziecka 😊

Cele finansowe

Bławatkowcy chcą kupić dom, o co chcieliby Państwo ich dopytać jeśli wiem, że ma to być ich cel finansowy?

Cele finansowe

Bławatkowcy chcą kupić dom, o co chcieliby Państwo ich dopytać jeśli wiem, że ma to być ich cel finansowy?

Jaki wpływ w ich sytuacji ma zmiana momentu zakupu?

Jakie źródło finansowania (co trzeba ustalić)?

Jakie konsekwencje dla gospodarstwa domowego rodzi zakup domu?

Co można zrobić ze „starą” nieruchomością?

Cele finansowe

Zakup nieruchomości wiąże się z poniesieniem m.in. następujących kosztów:

- cena za nieruchomość / koszt budowy
- koszty finansowe (koszt odsetek od kredytu – często koszty odsetek mogą być większe niż suma pożyczonych środków)
- koszt obligatoryjnych ubezpieczeń
- koszty transakcyjne (sięgające kilka-kilkanaście procent wartości nieruchomości – notariusz, pośrednicy, księgi wieczyste, podatki)
- koszty dodatkowych elementów związanych z mieszkaniem (dopłata za ogródek, garaż, komórkę, piwnicę itp.)
- koszty przygotowania inwestycji – np. przekształcenie ziemi na budowlaną

Zakup nieruchomości zmienia też koszty utrzymania, dojazdu...

Budżet - ćwiczenie

Ćwiczenie w Excelu

Literatura:

Jajuga K., Feldman Ł., Pietrzyk R., Rokita P. (2015), **Integrated Risk Model in Household Life Cycle**, Wydawnictwo UEW

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Dziękuję za udział w wykładzie

Anna Jędrzychowska

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Data: 11 marca 2024 r.

Organizatorzy

